

De Bijbel bestudeerd door een atheïst

Het was met rotweer in de vakantie, dat ik in de boekwinkel op zoek was naar een boek. Mijn andere boeken had ik al uit en ik moest tenslotte 's avonds nog wat te doen hebben. Het werd een al wat ouder boekje van Guus Kuijer, die nu bezig is een serie boeken te schrijven, waarin het verhaal van de Bijbel opnieuw verteld wordt.

Er zijn grote verschillen in de manier waarop atheïsten zich opstellen naar het christelijk geloof. Kuijer is kritisch, maar tegelijk ook mild. Hij kan het ook niet hebben als andere atheïsten God als een schoft neerzetten. Daarvoor heeft hij te veel respect voor zijn voorgelacht.

De hoofdzaak is, dat Kuijer zijn kinderlijke geloof kwijt raakte door wrede en onmenselijke teksten in de Bijbel. Als kind geloofde Kuijer dat God die mooie dieren in Artis zelf in elkaar gekleid had. Toen hij meer verhalen uit de Bijbel leerde kennen, werd het moeilijker.

De god, die in moeilijke gedeelten van het Oude Testament naar voren komt, is nu voor hem een tribale god, een gewelddadige god, die altijd meent dat het gelijk aan zijn kant is. Niet de God van liefde, waar hij als kind in geloofde. En zo komt het dat dat rotgodje God vermoordde, zoals de titel zegt.

Kuijer gelooft niet in God, maar hij vindt God wel een groots idee. En Godslanderlijk is wat in strijd is met dat grootse idee. Godslanderlijk is dat wij aan God eigenschappen toekennen, die wij voor onszelf verwerpelijk vinden. In het verlengde daarvan is het Godslanderlijk om van koft tot koft in de Bijbel als Gods woord te geloven.

Veel christenen en moslims willen niet toegeven dat ze eigenlijk in een andere God geloven dan in de God van de Bijbel of de Koran.

Wat is dan verwerpelijk aan de Bijbel?

Het zijn de bekende aantijgingen. Waarom doodt David 200 Filistijnen als bruidschat voor Michal (1 Sam 18)? Waarom maakte Elia een einde aan het leven van 450 Baälpriesters (2 Kon 18)? Waarom vervloekt Elisa 42 kinderen, alleen maar omdat ze hem een beetje uitschelden (2 Kon 2)?

Een ander probleem is de hel als plaats van eeuwige pijniging, waar Jezus over spreekt. Dat is toch onrechtvaardig? Als mensen in een tijdelijk leven iets niet goed gedaan hebben, moeten ze daar dan eeuwig voor gestraft worden?

Hoewel er wel een paar fouten zitten in het betoog van Kuijer, kan ik toch een eind met hem meegaan.

Het meest verbazingwekkend is dan men vroeger veel minder moeite had met gewelddadige teksten in het Oude Testament en met uitspraken over de hel in het Nieuwe Testament. Dirk van Keulen schreef een proefschrift over de schriftbeschouwing bij de Gereformeerde voormannen als Kuyper, Bavinck en Berkouwer. Nergens in deze analyse komen we tegen, dat deze prominente theologen met Bijbelteksten om morele redenen overhoop liggen. Ze spreken over het gezag van de Bijbel en ze willen het gezag verdedigen. Maar de discussie bij hen gaat vooral over de historische betrouwbaarheid, of de Bijbel wel nauwkeurig is, enz. Want het moet wel kloppen. Dat Amelek uitgeroeid moest worden (1 Sam 15) en dat dat vragen oproept, dat gaat aan hen voorbij.

Mijn mening is dat de enige vruchtbare uitleg van de Bijbel is, dat we de Bijbel uitleggen vanuit de liefde van God. Als gewelddadige teksten daar minder in passen, is het beter die terzijde te leggen, dan dat we ons beeld van God aanpassen. Dat geldt ook voor moeilijke teksten over de hel. We moeten eraan vasthouden dat de liefde van Jezus over het graf heen rijkt en onbeperkt is in de tijd (Rom 8:38).

Het is verder raadzaam om niet geheimzinnig te doen over moeilijke teksten. We moeten tegenstrijdigheden niet verzwijgen. Jonge mensen moet zich ervan bewust worden dat we met de Bijbel niet alles kunnen. Paulus zegt in het bekende 1 Kor 13, dat ons kennen onvolkomen is. Dat geldt dan ook voor de Bijbel. De Bijbel is niet het volmaakte woord van God, maar een weerbarstige verzameling van boeken, die wel wat uitleg behoeven.

Soms doet Kuijer ook originele ontdekkingen. In het boek Genesis is God niet een God die blinde gehoorzaamheid vraagt. God onderhandelt met Abraham over de straf voor Sodom. Blijkbaar is Hij niet zo zeker van zijn zaak.

Veel interessante observaties dus in dit boekje.

En lachen kun je ook.

‘Weet u wat God erg vindt? Dat nederige gejubel altijd. Dat op de knieën liggen en vleien en naar de mond praten. God verveelt zich te pletter met Zijn gelovigen. Op vrijdag, zaterdag en zondag doet God watjes in zijn oren. Maar het helpt niet. Want God hoort ook met watjes in de oren, omdat Hij almachtig is.’ (34)

Guus Kuijer, *Hoe een klein rotgodje God vermoordde*, Athenaeum – Polak & Van Genneep, 2006.